

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło

w sprawie z powództwa O. B.
przeciwko M. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W.
o ustalenie istnienia stosunku pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 stycznia 2019 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych we W.
z dnia 18 maja 2017 r., sygn. akt VIII Pa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. nie obciąża powoda kosztami zastępstwa procesowego
strony pozwanej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 maja 2017 r. Sąd Okręgowy we W. oddalił apelację powoda O. B. od wyroku Sądu Rejonowego we W. z dnia 16 lutego 2017 r. (którym oddalono jego powództwo przeciwko M. Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą we W. o ustalenie istnienia stosunku pracy i orzeczono o kosztach procesu) i nie obciążył go kosztami zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Powód zaskarżył powyższy wyrok skargą kasacyjną w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie prawa materialnego: 1/ art. 22 § 1, § 1¹ oraz § 1² k.p., przez oczywiste i rażące jego niezastosowanie, a bezpodstawne

zastosowanie art. 353¹ k.c. w związku z art. 734 k.c., w konsekwencji przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, że stosunek prawny, jakim w okresie od 1 do 31 września 2014 r. były związane strony, nie był stosunkiem pracy, lecz stanowił umowę zlecenia, mimo że wypełniał on przesłanki bezwzględnie obowiązującej normy prawnej, która poddawała relacje prawne stron prawu pracy i wyłączała w tym zakresie możliwość stosowanie między stronami zasady swobody umów; 2/ art. 72 k.c. oraz art. 65 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że między pozwanym a powodem toczyły się negocjacje odnośnie do warunków umowy zlecenia z dnia 1 września 2014 r. oraz przez niewłaściwe dokonanie interpretacji umowy o szkolenie powoda w porównaniu do treści umowy zlecenia oraz umów o pracę, jakie zawierał powód z pozwanym. Ponadto skarżący podniósł zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego: 1/ art. 6 k.c. oraz art. 3 k.p.c. i art. 232 zd. 2, art. 328 § 2 w związku z art. 316 § 1 k.p.c., oraz w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez ich niewłaściwe zastosowanie; 2/ art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez przyjęcie, że z zeznań świadków wynikał odmienny charakter zatrudnienia powoda na podstawie umowy o pracę w stosunku do świadczenia usług na podstawie umowy zlecenia, w sytuacji, gdy z zeznań tych świadków wprost wynikało, że zasady wykonywania pracy/usług na rzecz pozwanego były takie same, jak też były wykonywane w ten sam sposób – na tych samych zasadach, a powód wykonywał pracę pod kierownictwem pozwanego, do czego Sąd drugiej instancji nie odniósł się, w szczególności w kontekście korespondencji maila z dnia 28 sierpnia 2014 r., obejmującej pismo powoda skierowane do świadka M. G.; 3/ art. 266 § 1 k.p.c. w związku z art. 271 § 1 k.p.c. i art. 299 k.p.c. oraz art. 300 § 1 k.p.c., przez zamienne i bezpodstawne traktowanie przez Sąd drugiej instancji przesłuchania członka zarządu pozwanej jednocześnie jako dowodu z przesłuchania świadka i dowodu z przesłuchania w charakterze strony, co miało wpływ na przydanie tym zeznaniom przez Sąd drugiej instancji wiarygodności oraz waloru dowodu z przesłuchania świadka, w sytuacji kiedy Z. F. mógł być przesłuchany jedynie jako przedstawiciel pozwanego. Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego

rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego, ewentualnie wniósł o uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa.

Zdaniem skarżącego, skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna, ponieważ w zaskarżonym orzeczeniu rażąco naruszono art. 22 k.p., przez jego niezastosowanie wbrew temu, że art. 22 k.p. w swojej treści jest normą prawną bezwzględnie obowiązującą i przyjęcie przez Sąd drugiej instancji, za Sądem pierwszej instancji, iż stosunek prawny, jaki miał miejsce między pozwanym a powodem w miesiącu wrześniu 2014 r., nie był stosunkiem pracy, w sytuacji, gdy zaistniały wszelkie „elementy składowe” tego stosunku określone tym przepisem, co jest nieuzasadnione i sprzeczne z treścią przepisu, poglądami doktryny oraz utrwalonym orzecznictwem sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. W ocenie skarżącego, już na podstawie oglądu materiału dowodowego uwidacznia się zasadność stanowiska co do istnienia stosunku pracy między powodem a pozwanym we wrześniu 2014 r. Za oczywistością naruszenia prawa przemawia również charakter pracy powoda jako motorniczego, która to praca na „pierwszy ogląd” osoby przeciętnie zorientowanej w różnicach między stosunkiem pracy a zleceniem, już tylko w ocenie tej osoby nie może być świadczona w oparciu o umowę zlecenia.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych,

wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, że takie okoliczności w

sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że chybiona jest teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Wypada zauważyć, że o ile autor skargi kasacyjnej zawarł w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie szeroki wywód o tym, co należy rozumieć pod pojęciem oczywistej zasadności

skargi, to nie zdołał jednak wykazać, na czym polega kwalifikowane naruszenie przepisów w tej sprawie. Powołując się na rażące naruszenie przepisów nie sprecyzował nawet, jakiej jednostki redakcyjnej art. 22 k.p. ono dotyczy, odsyłając w tym zakresie do podstaw skargi i ich uzasadnienia. Rzeczą Sądu Najwyższego przy ocenie, czy skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, nie jest doszukiwanie się w uzasadnieniu podstaw skargi kasacyjnej argumentacji mającej wykazać istnienie przesłanek przedsądu. Przedstawienie takiej argumentacji w uzasadnieniu podstaw skargi służy bowiem jedynie wykazaniu zarzucanego naruszenia prawa materialnego lub procesowego. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2011 r., III UK 10/11, LEX nr 1124105).

Niezależnie od powyższego sposób motywowania przez skarżącego powołanej przesłanki przedsądu, zawarta w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentacja sprowadza się do polemiki z poczynionymi przez Sądy obu instancji ustaleniami faktycznymi.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy szeroko odniósł się do tego, dlaczego na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego uznał, że strony w okresie od 1 do 31 września 2014 r. łączył stosunek cywilnoprawny a nie stosunek pracy. Zwrócił uwagę na to, że realizując zawartą umowę powód sam decydował o czasie swojej pracy, określając dni swojej dyspozycyjności wobec pracodawcy. Nie miał też obowiązku przedkładania zwolnień lekarskich. Wysokość wynagrodzenia uzależniona była od ilości faktycznie przepracowanego czasu, a za okres nieobecności w zakładzie powód nie otrzymywał wynagrodzenia. Zgodnie z zawartą umową powód ponosił pełną odpowiedzialność za szkodę powstałą w mieniu pracodawcy (uzasadnienie s. 15). Według ustaleń Sądów, przyczyną zawarcia umowy cywilnoprawnej z powodem było zwiększone zapotrzebowanie pozwanego na obsługę tramwajów, związane z Mistrzostwami Świata w Piłce Siatkowej Mężczyzn, które odbywały się w okresie od 20 sierpnia 2014 r. do 21 września 2014 r. oraz sezon urlopowy pracowników spółki.

Z tymi ustaleniami polemizuje autor skargi kasacyjnej. Tymczasem w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżący w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. Pod pretekstem kwalifikowanego naruszenia prawa materialnego nie można zmierzać do podważenia dokonanej w sprawie oceny dowodów.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.